

David Harvey

Paris,
Modernitenin
Başkenti

Türkçesi: Berna Kılınçer

İÇİNDEKİLER

Giriş	
Kopuş Olarak Modernite	7
1 TEMSİLLER: PARİS 1830-1848	
BÖLÜM I	
Modernitenin Mitleri, Balzac'ın Paris'i	35
BÖLÜM II	
Politik Bedeni Hayal Etmek	
Devrimci Politikalar ve Ütopyacı Planlar	81
2 GERÇEKLEŞMELER: PARİS 1848-1870	
BÖLÜM III	
Prolog	125
BÖLÜM IV	
Mekân İlişkilerinin Örgütlenmesi	141
BÖLÜM V	
Para, Kredi ve Finans	155
BÖLÜM VI	
Kira ve Arazi Çıkarları.....	165
BÖLÜM VII	
Devlet	185
BÖLÜM VIII	
Soyut ve Somut Emek	201

BÖLÜM IX	
Emek Gücünün Alım Satımı	225
BÖLÜM X	
Kadınların Durumu	239
BÖLÜM XI	
Emek Gücünün Yeniden Üretimi	253
BÖLÜM XII	
Tüketicilik, Gösteri ve Boş Zaman Uğraşları	271
BÖLÜM XIII	
Cemaat ve Sınıf	289
BÖLÜM XIV	
Doğayla İlişki	315
BÖLÜM XV	
Bilim ve Duygu, Modernite ve Gelenek	325
BÖLÜM XVI	
Retorik ve Temsil	345
BÖLÜM XVII	
Kentsel Dönüşümün Jeopolitiği	379

3 FİNAL

BÖLÜM XVIII	
Sacr�-Coeur Bazilikası'nın İnşası	403
İllüstrasyon Listesi	439
Notlar	441
Kaynakça	459
Dizin	469

GİRİŞ

Kopuş Olarak Modernite

Moderniteye dair mitlerden biri de, onun geçmişle kökten bir kopuş oluşturduğudur. Bu kopuşun dünyayı bir *tabula rasa*, geçmişe referans vermeden -ya da engel oluşturduğunda geçmişi yok sayarak- yenin üzerine yazılabileceği boş bir sayfa olarak görmemize olanak sağlayan bir durum olduğu varsayılır. Bu nedenle modernite her zaman, ister nazik ve demokratik, ister devrimci, travmatik ve otoriter olsun “yaratıcı yıkım”la ilgili olmuştur.

Bu köktenci kopuş edebiyat ve sanat, şehir planlama ve sanayinin örgütlenmesi, politika, yaşam tarzı vb. gibi farklı alanlarda bir şeyleri nasıl yaptığımız ya da sunduğumuzda gerçekleştirdiğimiz değişimlerle mi ortaya çıkar, yoksa tüm bu alanlardaki değişimler modernitenin toplam güçlerinin dünyanın geri kalanını yutmak üzere dışa doğru yayıldığı kritik önemdeki kimi zamanlarda ve yerlerde mi toplanır; buna karar vermek çoğu zaman zordur. Modernite miti ikinci yoruma yakınlık gösterir (özellikle de modernleşme ve gelişme terimlerinin akrabalığı aracılığıyla) ancak ayrıntılara inildiğinde bu yorumun çoğu taraftarı epey kafa karışıklığı üreten eşitsiz gelişimleri kabul etmeye meyillidir.

Bu modernite fikrine mit diyorum çünkü köktenci bir kopuş görüşü, böyle bir şeyin olmadığı ve olamayacağı yönündeki çok sayıda kanıtı rağmen belirli bir ikna gücü ve yaygınlığa sahiptir. Saint-Simon kaynaklı ve Marx’ın içtenlikle benimsediği alternatif modern-

leşme -moderniteden ziyade modernleşme- teorisi hiçbir toplumsal düzenin zaten var olan durumunda kuluçkada bulunmayan değişimleri gerçekleştiremeyeceğini söyler. Modern düşünce panteonunda baş köşeyi işgal eden iki düşünürün bir yandan devrimci değişimin önemi konusunda ısrar ederken, diğer yandan kökten bir kopma ihtimalini bu kadar açık biçimde inkar etmeleri tuhaf değil midir? Ancak bu görüşün iki yönü, “yaratıcı yıkımı” merkez olarak birleşir. “Yumurta kırmadan omlet yapamazsınız,” der eski bir deyim; bir biçimde eskiyi hükümsüz kılmadan ya da hatta yok etmeden yeni toplumsal düzenlemeler yaratmak imkansızdır. Eğer modernite teriminin bir anlamı varsa, bu anlam yaratıcı yıkımın bazı karar anlarını işaret eder.

1848 yılında Avrupa genelinde, özellikle Paris’te, dramatik bir olay gerçekleşti. Bu tarihte Paris’in ekonomi-politiğinde, yaşamında ve kültüründe bazı köktenci kopuşlar gerçekleştiği üzerine öne sürülecek iddialar, en azından görünürde, bütünüyle akla yatkındır. Ondan önce ortaçağ kentinin altyapı sorunlarını en iyi ihtimalle düzeltmeye çalışan bir kent vizyonu vardı, daha sonra ise kenti zor yoluyla modernliğe sürükleyen Haussmann geldi. Daha önce Ingres ve David gibi klasikler, Delacroix gibi renkçiler vardı, sonrasında Courbet’nin gerçekçiliği ve Manet’nin empresyonizmi geldi. Öncesinde romantik şairler ve yazarlar (Lamartine, Hugo, Musset ve George Sand) varken sonrasında Flaubert ve Baudelaire’in sıkı, özlü, bilenmiş romanı ve şiiri vardı. Daha öncesinde zanaatkâr usulüne göre düzenlenmiş günlük imalat atölyelerinin çoğu, yerini makinelere ve modern sanayiye bıraktı. Öncesinde dar kıvrımlı sokaklar boyunca ya da pasajlarda sıralanan küçük dükkanlar varken sonrasında bulvarlara taşan geniş mağazalar geldi. Öncesinde ütopyanizm ve romantizm varken sonrasında gerçekçi işletmecilik ve bilimsel sosyalizm geldi. Daha önceleri önemli bir meslek olan su taşıyıcılığı, şebeke sisteminin geliştiği 1870’lerde neredeyse ortadan kaybolmuştu. Bütün bunlar ve daha fazlası nedeniyle 1848 yeni olan pek çok şeyin eskinin içinden belirginleştiği kritik bir nokta olarak görünür.

O halde 1848’de Paris’te tam olarak ne oldu? Açlık, işsizlik, sefalet ve huzursuzluk bütün ülkeye yayılmıştı, ekmek arayışıyla insanların akın ettiği Paris bütün bu olumsuzlukların toplandığı yer olmuştu.

RESİM 1 Ernest Meissonier'in Haziran 1848'deki Rue de la Mortellerie'deki barikatu resmettiği tablo, Paris'i daha ütopyacı ve sosyalist çizgide bir politik beden olarak yeniden kurmak yönündeki devrimci hareketi bastıran ölüm ve yıkımı tasvir eder.